

Doodgewone Limburgers over de Tweede Wereldoorlog

Dat ze schaars worden, weten we allemaal: de getuigen die nog helder van geest zijn en de Tweede Wereldoorlog uit de eerste hand kunnen vertellen. Het is nu bijna 73 jaar geleden dat het meest dodelijke, gruwelijke en ingrijpende conflict dat zich ooit op deze aardbol heeft afgespeeld, voor België begon. Willen wij dit stukje mondelinge geschiedenis nog redden, dan moet het snel gaan. Dat beseften ze twee jaar geleden ook in Noord-Limburg. Sindsdien verzamelde historica Evelien D'Haese (26) in opdracht van Erfgoed Limburgse Kempen maar liefst 40 getuigenissen. Ze interviewde, samen met de lokale heemkringen, mensen zoals u en ik. Geen soldaten, geen verzetsleden, geen collaborateurs. Dit is het verhaal van doodgewone Limburgers die de Tweede Wereldoorlog ontdoen van al zijn mythes. "Want er is niks schoons aan oorlog."

Alle interviews worden gepubliceerd op www.erfgoed-plus.be

Op de website www.soldatenlaarzenenkauwgom.be kan u terecht voor interviews en tenten van Erfgoed Limburgse Kempen

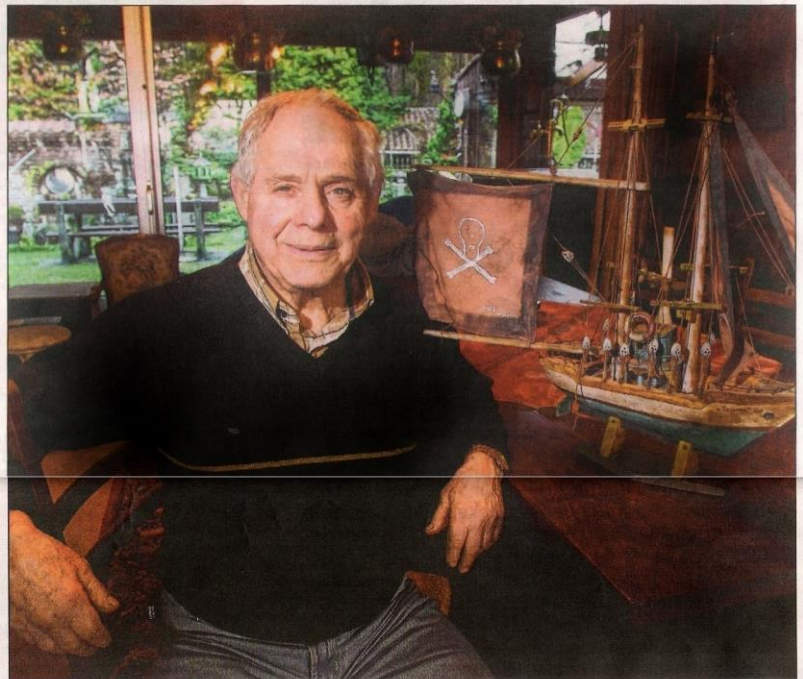
Hoe was het dagelijkse leven tijdens de Tweede Wereldoorlog? Journalisten Mireille Maes, Timmie van Diepen en Jan Bex interviewden zes getuigen. De reportages verschijnen deze week in uw krant.

FRANS PEETERS GING MET VADER 'BOSRUSSEN' ETEN GEVEN

"Duitsers lieten hier de schoonste speeltuin achter"

LEOPOLDSBURG - Amper vier jaar was Frans Peeters (76) toen de Duitsers Heppen kwamen binnengemarcheerd. Maar hoe klein hij toen ook was, het geluid van de kopnagels op klinkers herinnert hij zich nog altijd. Angst of schrik kende hij niet tijdens de bezetting. Integendeel, enkel fijne herinneringen houdt hij over aan die tijd. "De omeletten van eierpoeder die mijn moeder toen maakte, zo lekker heb ik ze na de oorlog nooit meer gegeten," vertelt hij. En net na de oorlog kon de pret voor de jonge deugniet helemaal niet op. "Omdat de bezetters zo snel moesten vluchten, lieten ze tanks en treinwagons achter. Voor mij werd het de schoonste speeltuin die een jonge kerel zich kan wensen."

"De Bosrussen hadden voor mij een boot uit hout gemaakt. Die heb ik altijd bijgehouden", vertelt Frans Peeters. Foto's Dick DEMEY

"Tek, tek, tek," in zijn hoofd hoort Frans Peeters het Duitse leger nog altijd marcheren. "Imposant was het om die mannen te zien lopen. Allen passeerden ze hier op de steenweg. Tien dagen duurde het en toen was het voorbij. Voor de rest hadden we geen last van de Duitsers. Bij de bezetting werd alles wel gerantsoeneerd. Maar iedereen boerde hier in Heppen en de mensen waren inventief. Mijn pa had net zoals zovelen de varkens in de waterput zitten. Daar werden ze vetgemest. En om ook eens wat ander vlees te eten, ging hij jagen - stropen heette dat toen nog. Samen met mijn broers hielpen we een handje door met eikels of wilde duiven te schieten. Op een goede dag haalden we er zo tussen de 30 en 40 uit de lucht." Volgens Peeters was het dankzij de kookkunsten van zijn moeder dat hij ook in de oorlog altijd lekker eten kreeg voorgeschoteld. "Van eierbloem en melk wist zij de lekkerste omeletten te maken. Smaad - geperst koolzaad in de pan - staat hier nog in de kast. En die aardappelwafels en -pannenkoeken. Voor mij was het een lekkernij. Maar mijn moeder deed het uit noodzaak. Met bevroren aardappelen kon je niet meer veel meer maken dan dat."

Bosrussen

Hoe onschuldig en gelukkig de kindertijd van Frans ook verliep, zijn ouders vertelden hem en zijn broers wel dat er minder fortuinlijke mensen waren in

die grote oorlog. "In Leopoldsburg, vlakbij, was er veel meer armoede. Moeders met kleine kinderen moesten er hun plan trekken omdat pa krijgsgevangen was genomen. En mijn vader nam me ook ooit mee naar de Bosrussen die hier in de bossen verscholen zaten. Dat waren Russische krijgsgevangenen die in het Baltischkamp in Beverlo zaten opgesloten en moesten werken in de steenkoolmijn. Die mannen vluchten op risico van eigen leven en verstoppen zich onder de grond in de bossen. Daarom de naam 'Bosrussen'. Hier achter ons huis zaten er zo soms verstopt. Mijn vader ging hen om de paar dagen eten geven tot ze ineens verdwenen waren. Ik veronderstel richting Rusland. Om de tijd te doden, maakten ze van materiaal uit het bos speelgoed. Ik heb hier nog altijd een boot van een Bosrus staan. Die heb ik altijd bijgehouden."

Veel meer oorlog dan een ondergedoken Rus kreeg Frans in de eerste vier oorlogsjaren niet te zien. "Elke zondag werd er in verschillende cafés in Heppen gekegeld. Het was plezant. Daar werd grof geld op gezet. Mijn oudere broer ging de kegels opzetten. Met dat werkje verdiende hij meer dan sommige anderen op een maand. Hier was het gewoon goed leven onder de bezetting. Iets ergs maakten we nooit mee."

Voor nieuws heet van de naald had de familie Peeters een illegale radio 'om naar Engeland' te luisteren. "Die

staat hier nog altijd ergens in de kast", vertelt Frans trots. "Via die weg hoorden we dat de Duitsers terrein aan het verliezen waren. Nu en dan zagen we zo'n V1-bom met een vlam achteraan richting Antwerpen vliegen. Het geluid leek op dat van een van een licht brommerke. Mijne pa zij altijd: 'Als die motor stilvalt, ga dan lopen. Denk maar dat er een paar 'kwaai' vrouwen achter je aan zitten.'"

MIJN VADER ZEI: ALS DE MOTOR VAN EEN V1 STILVALT, DENK DAN MAAR DAT ER EEN PAAR 'KWAAI' VROUWEN ACHTER JE AAN ZITTEN

Helemaal op het einde van de oorlog werden Frans en zijn broers uiteindelijk toch nog met de harde oorlog geconfronteerd. In die nadagen van de oorlog werden Frans en zijn kameraden eens een keertje weggestuurd in 't Dorp. "Die bewuste dag werden de oorlogsbuurgemeester en zijn secretaris in het gemeentehuis doodgeschoten. Een paar dagen later kwamen de Duitsers bijna letterlijk aangehold. Dagen en nachten leken ze, met een zware rugzak op de rug te hebben gelopen. Hier op het kruispunt aan de kerk werden ze door de bevridders ingehaald. Toen is hier geschoten. Niet normaal. Buitenkomen ging niet meer. Met 18

kleine kinderen zaten we in de regenput ledjes te zingen, schrik kenden we niet. De grote mensen - toch zo'n 40 - zaten in de schuilkelder. 'Wees gegroet Maria, enzovoort. Aanhoudend werd er gebeden terwijl boven het geluid van schoten duidelijk hoorbaar was. Mijn ouders stopten met bidden om boven eten te gaan maken. Kwestie dat we niet te veel honger kregen. Soms kwam er een Duitser kijken of er geen Engelsen in de kelder verstopt zaten of omgekeerd. En toen ineens was het voorbij. Iedereen trok de straat op om feest te vieren."

Poeder

En Frans die vond in het rangeerstation in Heppen het beste speelgoed voor een jongen van net geen 10 jaar. "Onvoorstelbaar wat die Duitsers hadden achtergelaten. Een tank, treinwagons met zeer veel materiaal in. Munitie, kopnagels, laarzen, er lag echt van alles in. Uiteraard wisten we niet waar alles voor dienden, maar we vonden altijd wel iets uit. De loop van de tank hebben we op de kerktoeren gericht. En maar op die knopjes duwen en aan de hendeltjes trekken. Jongens, jongens. Het poeder namen we mee naar huis. Daar hebben we later de jongensschool mee laten ontploffen. En de trein, die staken we in brand," zegt Frans lachend over die kwajongensstreken van bijna 70 jaar geleden. Voor hem blijven het leuke herinneringen.

Morgen deel 5: RENÉ NAUTS UIT PEER